

ЗБІРНИК
«НАУКОВИЙ ВІСНИК НДІ ПРОБЛЕМ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ» 2023-1
ISSN 2786-7900
<https://doi.org/10.61417/2786-7900.2023.1.1>

АНАЛОГИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ЯК ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ (Ч. 1 – ФІЗИЧНІ ОЗНАКИ)

УДК 343.2

Рубашенко Микола,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна

Стаття є першою частиною зі статей, присвячених дослідженню кримінально-правового статусу аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин. У ній предметно розглядаються фізичні ознаки аналогів, як предмета кримінальних правопорушень. Спершу розглядається родова ознака аналогів – вони є хімічними речовинами. Далі аналізується ознака, яка головним чином вирізняє аналог від наркотичних засобів і психотропних речовин – він не є тотожним з ними, хоч і має подібну хімічну структуру. Фокусується увага і на кількісних параметрах аналогу, як предмета кримінального правопорушення.

Ключові слова: аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин, кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, наркотичні засоби, психотропні речовини

Статья является первой частью из статей, посвященных исследованию уголовно-правового статуса аналогов наркотических средств и психотропных веществ. В ней предметно рассматриваются физические признаки аналогов как предмета уголовных правонарушений. Сначала рассматривается родовой признак аналогов – они являются химическими веществами. Далее анализируется признак, который главным образом отличает аналог от наркотических средств и психотропных веществ – он не тождественен с ними, хотя и имеет подобную химическую структуру. Фокусируется внимание и на количественных параметрах аналога как предмета уголовного правонарушения.

Ключевые слова: аналоги наркотических средств и психотропных веществ, уголовная ответственность, уголовное правонарушение, наркотические средства, психотропные вещества

ANALOGUES OF NARCOTICS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AS A SUBJECT OF CRIMINAL OFFENSES (CH. I. – PHYSICAL SIGNS)

Mykola Rubashchenko,

Doctor of Law,

Associate Professor of the

Department of Criminal Law

Yaroslav Mudryi National Law University

The article is the first part of the articles that devote to the investigation of the criminal legal status of analogues of narcotic drugs and psychotropic substances. They are the subject of a number of criminal offenses provided for both by the current Criminal Code of Ukraine and by the Project of the Criminal Code of Ukraine developed by the Working Group under the President of Ukraine.

It is customary to analyze the subject of a criminal offense in the doctrine of criminal law by distinguishing its physical, social (socio-economic) and legal features. This article explores the physical characteristics of analogs as the subject of criminal offenses.

First, the generic feature of analogues is considered – they are chemical substances. In this connection, special consideration is given to question, can analogues be synthetic or natural substances, preparation or natural materials.

Next, the feature that mainly distinguishes the analogue from narcotic drugs and psychotropic substances is analyzed – it is not identical to them, although it has a similar chemical structure to them. The problem of the evaluative nature of the concept of «similarity» is highlighted and a conclusion is drawn as to whether it has been resolved due to the fact that today the limits of similarity of chemical structures are determined by normatively established Criteria.

The question of whether isomers and stereoisomers, simple and complex esters, homologues, metabolites and salts of these drugs and substances can be recognized as analogues of narcotic drugs and psychotropic substances is analyzed. Quantitative characteristics of analogs that affect to the qualification of the committed act («small size», «large size», «especially large size») are determined in the same way as in relation to the corresponding means/substance with which the similarity of the chemical structure is established.

Keywords: analogues of narcotic drugs and psychotropic substances, criminal responsibility, criminal offense, narcotic drugs, psychotropic substances

Постановка проблеми. Питання протидії наркозлочинності та правового регулювання обігу психоактивних речовин не втрачають актуальності. Згідно національного Звіту щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2022 рік [10], в Україні спостерігається тенденція до зростання вживання опіоїдів і канабіноїдів, а також кількості смертей, пов'язаних із вживанням психоактивних речовин та отруєнь ними. Посилюють актуальність звернення до цієї проблематики також необхідність європеїзації вітчизняного законодавства, вивчення та поступової імплементації найкращих європейських практик, і зрештою процес реформування кримінального законодавства, яке передбачає кримінальну відповідальність за незаконний обіг найнебезпечніших психоактивних речовин (далі – ПАР). З метою вдосконалення кримінального законодавства Указом Президента України у 2019 року була створена Робоча група з питань розвитку кримінального права [15], робота якої над Проектом нового Кримінального кодексу України (далі – Проект) знаходиться на завершальному етапі. Незалежно від долі цього акту, на сьогодні він вже став джерелом активних фахових дискусій та генератором розвитку науки кримінального права, в тому числі й в частині досліджень, які стосуються кримінального переслідування за незаконні дії з небезпечними ПАР.

Серед психоактивних речовин чи не найнебезпечнішими для здоров'я населення справедливо вважаються наркотичні засоби і психотропні речовини. Перелік цих предметів є чітко визначеним з огляду на фіксацію їх конкретних видів в спеціальному підзаконному нормативному акті [17]. Разом з тим, закріплення конкретних хімічних назв цих предметів в офіційному акті має свою негативну сторону, обумовлену тим, що на наркоринку спостерігається попит на створення нових наркотичних засобів і психотропних речовин та фіксується стійка тенденція до появи їх аналогів.

Аналіз останніх досліджень. Кримінально-правовий статус аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин (далі – аналогів), їх поняття та ознаки і доцільність виокремлення у вітчизняній науці залишається практично не дослідженими. Окремі аспекти правового регулювання обігу аналогів висвітлені в працях В.А. Бублейника, О.П. Гороха, О.В. Козаченка, С.В. Мокляка, А.А. Музики та деяких інших. Однак у цих дослідженнях аналоги розглядалися лише частково, переважно в аспекті аналізу вчинюваних з ними діянь, нормативного регулювання та застосування покарання.

Метою статті є визначення поняття і встановлення ознак аналогів як предмета кримінального правопорушення, а також доцільності виокремлення аналогів як окремого предмета альтернативно з наркотичними засобами і психотропними речовинами в чинному Кримінальному кодексі України (далі – КК) та Проєкті. У цій статті йде мова про фізичні ознаки аналогів як предмета кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. 1. Питання загального визначення предмета кримінального правопорушення, його ознак та місця в складі кримінального правопорушення досі залишаються дискусійними, хоча вже й сформоване певне консенсусне їх бачення. В основі цього дослідження закладено таке розуміння предмету кримінального правопорушення: 1) він є факультативною ознакою загального (теоретичного) поняття складу; 2) він знаходить свій прояв у матеріальних цінностях [12, с. 110], речах або інших явищах об'єктивного світу (інформація, енергія тощо) [13, с. 96], з приводу яких і шляхом безпосереднього впливу на які (або без такого впливу) вчиняється кримінально-протиправне діяння [12, с. 110], або з певними властивостями яких закон пов'язує наявність в діянні особи ознак складу конкретного кримінального правопорушення [20, с. 118]; 3) предмет кримінального правопорушення прийнято характеризувати шляхом виділення його фізичних, соціальних (соціально-економічних) та юридичних ознак [14, с. 68]. Фізичні ознаки предмета, яким присвячено цю статтю, виділяють його з-поміж інших за його фізичними (субстанційними) характеристиками і

властивостями, при цьому наявність таких ознак у конкретному предметі визначається емпірично – органами чуття людини або спеціальними технічними засобами [12, с. 110].

Аналоги є предметами кримінальних правопорушень, передбачених статтями 305, 307, 308, 309, 314, 315, 320 КК. У всіх цих випадках вони називаються законодавцем альтернативно з наркотичними засобами та психотропними речовинами. Правову основу для кваліфікації передбачених цими статтями діянь в частині встановлення ознаки предмета кримінального правопорушення складають такі базисні нормативні акти: 1) Закон України про наркотичні засоби і психотропні речовини від 15 лютого 1995 р. (далі – *Закон*); 2) постанова КМУ «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» № 770 від 6 травня 2000 р., що містить чотири таблиці назв відповідних засобів, речовин і прекурсорів (далі – *Перелік*); 3) наказ МОЗ України «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» № 188 від 01 серпня 2000 р. (далі – *Наказ МОЗ № 188*); 4) наказ МОЗ України «Про деякі питання віднесення засобів і речовин до аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин» № 715 від 3 квітня 2019 р. (далі – *Наказ МОЗ № 715*), яким затверджено Порядок віднесення засобів і речовин до аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин (далі – *Порядок*) та Критерії подібності хімічної структури нових психоактивних речовин до хімічної структури наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку (далі – *Критерії*).

2. Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин визначені в Законі як заборонені до обігу в Україні речовини природного чи синтетичного походження, не включені до Переліку, хімічна структура і властивості яких подібні до хімічної структури і властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких ці речовини відтворюють (ст. 1) [19].

Виходячи з цього визначення, родова ознака аналогів полягає в тому, що вони є речовинами природного чи синтетичного походження. Перше питання у зв'язку з цим стосується того, в якому саме значенні в Законі використано поняття «речовина». На відміну від аналогів, наркотичні засоби визначаються Законом через родові поняття «речовини», «препарати», «рослини», а психотропні речовини через поняття «речовини», «препарати» та «природні матеріали» (ст. 1).

Речовина – це насамперед вид матерії (форма її існування), що має атомно-молекулярну структуру, з масами спокою частинок, що не рівні нулю, але разом з тим, залежно від контексту, – це і матеріальна субстанція природного або синтетичного походження, яка є об'єктом хімічного дослідження, характеризується однорідністю, має певні сталі властивості і елементний склад [9, с. 445].

Препарат за визначенням ст. 1 Закону слід розуміти як суміш речовин у будь-якому стані (твердому, рідкому чи газоподібному), у тому числі й суміш, що містить: а) один чи декілька наркотичних засобів, б) одну чи декілька психотропних речовин, в) один чи декілька наркотичних засобів/психотропних речовин і прекурсорів. Для того, щоб бути «препаратом» в розумінні Закону, таким чином, суміш або розчин обов'язково повинні, по-перше, містити хоча б дві самостійні речовини, по-друге, мінімум одна з них є наркотичним засобом чи психотропною речовиною. Зазначене відповідає розумінню цього терміну в ст. 1 Конвенції 1971 р.

Вважається, що термін «природний матеріал» застосовується до частин рослини, які становлять психотропну речовину (чи наркотичний засіб відповідно), а термін «речовина природного походження» стосується речовини, отриманої безпосередньо з рослини у такий спосіб, який у всякому разі передбачає її виготовлення набагато простіше, ніж процес повного хімічного синтезу [2, с. 21-24].

Так, наприклад, природним матеріалом вважатиметься канабіс та макова солома (цілі чи подрібнені рослини конопель індійських чи маку опійного відповідно), смола

канабісу, екстракт опію та й сам опіум (опій), оскільки останній може складатися з біля 20 різних видів самостійних речовин (опіатів) – алкалоїдів, які самі собою залежно від способу їх отримання (виготовлення) можуть вважатися речовиною природного чи синтетичного походження. Як приклад, на початку ХІХ ст. шляхом екстракції спершу німецький фармацевт Ф. Зертюрнер виділив морфін з опію [5], а потім французький хімік П. Робіке екстрагував з нього кодеїн. Пізніше в пошуках опіатів, які б не викликали залежність, учені винайшли напівсинтетичні діаморфін (героїн) та оксикодон, та створили повністю синтетичні (тобто, без використання «природних матеріалів» при їх виготовленні) – метадон і фентаніл [4].

Власне поява аналогів, як окремого предмету, щодо якого встановлюється заборона його вільного обігу, історично пов'язана з речовинами, що були винайдені (синтезовані) штучним шляхом, як правило цілеспрямовано, як зі злочинною, так і з благородною метою. Недарма в англійських дослідженнях, які стосуються проблематики «нових» наркотичних засобів і психотропних речовин, переважає термін «дизайнерські наркотики» (*designer drugs*) [див. напр.: 1], хоча спеціальний закон, який забороняє їх в США іменується як «Федеральний акт про аналоги» (*Federal Analogue Act, 1986*) [6], а у Великій Британії – «Акт про психотропні речовини» (*Psychoactive Substances Act, 2016*, за змістом ідеться про нові класи психотропних речовин). Натомість у законодавстві Європейського Союзу переважно використовується термін «нові психоактивні речовини» (*new psychoactive substances, NPS*) [3].

Надаючи визначення аналогів як речовин, як убачається, законодавець виходив із звичайної логіки, згідно якої достатньо заборонити або обмежити в обігу певну речовину, визнавши її аналогом, а відтак і будь-які суміші речовин, у тому числі в лікарській формі, що міститимуть такий аналог, також автоматично підпадатимуть під заборону/обмеження. Крім того, у разі якби в Законі, а тим більше у відповідних таблицях Переліку, йшлося не тільки про аналоги-речовини, але й про аналоги-

препарати, то могла б виникнути плутанина і аналогом міг бути визнаний препарат, що не відтворює негативні психоактивні властивості відповідних наркотичних засобів чи психотропних речовин. Це означає, що якщо певний препарат містить аналог, то забороненим чи обмеженим в обігу буде не сам препарат як такий, а лише його відповідна складова речовина, що зокрема важливо для визначення розмірів аналогу, які впливають на кваліфікацію вчиненого.

Закономірно, що Закон не згадує й про аналог наркотичного засобу чи психотропної речовини як природнього матеріалу. Такі матеріали (як от, смола канабісу чи екстрагований опій) зазвичай є сумішшю різних складних речовин, кожна чи окремі з яких є наркотичними засобами/психотропними речовинами, що можуть мати власні аналоги. Звичайно, не виключається, що природній матеріал (частина певної рослини) може складатися і лише з однієї речовини, але в такому разі коректно говорити власне про речовину, а не про природній матеріал.

Таким чином, препарати чи природні матеріали, які в Переліку віднесені до наркотичних засобів чи психотропних речовин, не можуть мати відповідних їм аналогів. Водночас, один і той же препарат чи природній матеріал можуть містити один чи декілька аналогів наркотичних засобів чи психотропних речовин. Походження ж речовини, що визнається аналогом, може бути як природнім, так і синтетичним (повний хімічний синтез).

3. З точки зору фізичних ознак, аналог – це не будь-яка речовина, а лише така, що має хімічну структуру, подібну до хімічної структури наркотичних засобів і психотропних речовин. Власне ця ознака справедливо може іменуватися, як зазначає С.В. Мокляк, хімічною [11, с. 139]. Проте, як убачається, фізичні ознаки предмета кримінального правопорушення не слід розуміти виключно з точки зору фізики (вид матерії, агрегатний стан, кількісні параметри тощо). Фізичні ознаки характеризують предмет субстанційно – як предмет матеріального світу з усіма його механічними,

фізичними, хімічними і більшою мірою навіть біологічними (якщо це можливо) характеристиками.

Разом з іншою (соціальною) ознакою аналогу як речовини, що відтворює негативні властивості відповідного наркотичного засобу або психотропної речовини, ознака подібності за хімічною (молекулярною) структурою до прийняття Наказу МОЗ № 715 перетворювала аналоги на певною мірою оціночне поняття, оскільки віднесення тієї чи іншої речовини до аналогу вирішальним чином залежало від експертних висновків стосовно її хімічної структури і властивостей впливати на людський організм і поведінку. У практичному вимірі сторона обвинувачення, доводячи наявність аналогу, як предмету відповідного кримінального правопорушення, нерідко посилалась на листи Комітету з контролю за наркотиками Міністерства охорони здоров'я України (зараз – це Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками) [див. напр.: 7, 8], якими Комітет у відповідь на запити уповноважених суб'єктів та на підставі матеріалів досліджень організацій та установ наукового і медичного профілю надавав висновок, що та чи інша речовина є аналогом.

Наприклад, у Листі від 04.02.2010 р. «Щодо віднесення речовин до аналогів психотропних речовин» [21] Комітет у відповідь на запит Голови Державної митної служби, проаналізувавши матеріали досліджень Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи, Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз і Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, підсумував, що речовини JWH-018 і JWH-073 є синтетичними канабіноїдами та за своїми властивостями відносяться до аналогів тетрагідроканнабінолу, а на основі позиції Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України зробив висновок, що речовина MDPV є аналогом амфетаміну.

І хоча висновки експертів, так само як і висновки Комітету, спирались на проведені дослідження, все ж були відсутні єдині методика та критерії, за якими речовина визнавалась такою, що має подібну хімічну структуру. Невизначеність цієї ознаки породжувала щонайменше два питання: які структури є подібними (за якими ознаками) та яким має бути ступінь такої подібності? За відсутності єдиного підходу, очевидно, що експерти керувалися власними методиками, спираючись на власні знання і досвід суб'єктивного характеру, що потенційно уможливило не лише різні підходи до оцінки однієї і тієї ж речовини, але й помилкові висновки.

З набранням чинності Наказу МОЗ № 715 [16] унеможливлено визнання певної речовини аналогом (віднесення її до аналогів) на підставі експертизи, що проводиться в конкретному кримінальному провадженні. Наказ закріплює це повноваження виключно за спеціальною Комісією МОЗ України з віднесення засобів і речовин до аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин. Комісія готує висновок про віднесення / невіднесення речовини до аналогу на підставі звернення уповноважених суб'єктів, які вже можуть містити результати досліджень, або на підставі інформації від міжнародних організацій чи завдяки залученню державних закладів, установ та організацій, що можуть надати інформацію у відповідних галузях науки. При цьому Критерії подібності хімічної структури нових психоактивних речовин до хімічної структури наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку, викладено у додатку 2 до Наказу МОЗ № 715.

Загальною умовою подібності згідно цих Критеріїв визначено те, що обидві хімічні структури (нової речовини і тої, яку вже містить Перелік) виводяться з однієї базової структури за мінімальної кількості відмінностей порівняно з молекулярними структурами інших наркотичних засобів або психотропних речовин з Переліку з тією самою базовою структурою. Межі цих відмінностей окремо визначені виходячи з

базових структур трьох груп речовин: а) речовин ряду фенетиламіну та ряду катинону, б) синтетичних канабіноїдів і в) речовин ряду фентанілу.

Подібність визначається для кожної з названих груп речовин і, як правило, пов'язана з заміщенням в межах окремого структурного компонента органічної сполуки атомів одних хімічних елементів (чи їх комбінацій) іншими. Таким чином, хімічна структура аналогу і відповідного наркотичного засобу / психотропної речовини не є тотожною, а ступінь (межі) їх відмінностей визначаються встановленими Критеріями. Молекулярна структура індивідуалізує наркотичні засоби, психотропні речовини і їх аналоги як предмети кримінальних правопорушень. А тому розглядувані нетотожність і водночас подібність за молекулярною структурою разом є однією з головних їх розмежувальних ознак.

4. Структурні та просторові ізомери, складні і прості ефіри, гомологи, метаболіти, а так само солі перелічених в Таблицях I і II Переліку наркотичних засобів і психотропних речовин (у тому числі солі ізомерів, ефірів, гомологів та метаболітів), у разі якщо їх існування можливе, не можуть визнаватися аналогами, у тому числі й якщо вони відповідають визначеним Критеріями умовам. Це пов'язано з тим, що списки наркотичних засобів і психотропних речовин, що містяться в Таблицях I і II Переліку, доповнюються примітками, які автоматично (тобто лише за зв'язком з відповідним засобом чи речовиною, без окремого рядку в списку) включають до кожного зі списків ізомери, ефіри, гомологи, метаболіти та солі вказаних у відповідних списках засобів і речовин. Іншими словами – примітки прирівнюють їх до відповідних засобів і речовин, за винятком випадків, коли вони виключені зі списків шляхом спеціального зазначення про це в примітках. Рослини або їх частини, що містять будь-які засіб чи речовину, включені до відповідного списку наркотичних засобів чи психотропних речовин, також автоматично включаються до такого списку.

Ізмери, ефіри, гомологи та метаболіти психотропних речовин зі Списку №2 Таблиці III Переліку за відповідності їх визначеним Критеріями умовам, можуть визнаватися аналогами таких речовин. Натомість солі таких речовин автоматично включаються до Списку №2 у разі, коли існування таких солей можливе, тобто аналогами вони визнаватися не можуть, оскільки порівнюються до наркотичних засобів і психотропних речовин.

5. З фізичної точки зору аналог має також і певні кількісні характеристики, серед яких кримінально-правове значення в частині впливу на кваліфікацію вчиненого, а отже і на ступінь відповідальності винного, має розмір (вага) предмету правопорушення. Якщо невеликі, великі та особливо великі розміри наркотичних засобів і психотропних речовин, що знаходяться у незаконному обігу, окремо визначені Таблицями I (наркотичні засоби) і II (психотропні речовини) Наказу МОЗ № 188 [18], то окремої (самостійної) таблиці для аналогів не передбачено. Проте під згаданими таблицями містяться спеціальні застереження про те, що при виявленні аналогів (а так само й ізомерів, ефірів, гомологів чи метаболітів) засобів і речовин, включених до таблиць, невеликі, великі та особливо великі розміри застосовуються, як для відповідних засобів і речовин, включених до цих таблиць.

З погляду на це, важливими є положення п. 6 розділу III Порядку, згідно якого перелік аналогів має містити не лише назву засобу (речовини) згідно з міжнародною номенклатурою хімічних сполук і структурну хімічну формулу, але й інформацію щодо того, аналогом якого наркотичного засобу чи психотропної речовини (сполуки) є засіб (речовина). Саме остання інформація дозволить правозастосувачу правильно кваліфікувати вчинене з аналогом діяння в частині його розміру.

Висновки. На підставі вище викладеного, можна підсумувати, що аналоги, як окремий предмет кримінальних правопорушень проти здоров'я населення, характеризується такими фізичними ознаками:

1) вони є речовинами; аналогами не можуть бути препарати та природні матеріали, однак останні можуть містити речовини, що є аналогами; препарати і природні матеріали, які самі собою визнаються наркотичними засобами або психотропними речовинами, не можуть мати аналогів;

2) речовина, що утворює аналог, є як правило синтетичною, але може мати і природне походження;

3) за своєю хімічною структурою вони хоч і не тотожні, але мають істотну подібність із речовинами, визнаними наркотичними засобами чи психотропними речовинами, межі якої визначаються Критеріями;

4) ізомери, ефіри, гомологи, метаболіти і солі засобів і речовин, названих у списках Таблиць I і II, а також солі речовин Списку №2 Таблиці III Переліку, аналогами бути не можуть;

5) кількісні характеристики аналогів, які впливають на кваліфікацію вчиненого діяння («невеликий розмір», «великий розмір», «особливо великий розмір») визначаються так само, як і стосовно відповідного засобу / речовини, з якими встановлено подібність хімічної структури.

Література:

1. Fratantonio, J., Andrade, L., & Febo, M. (2015). Designer Drugs: A Synthetic Catastrophe. *Journal of reward deficiency syndrome*, 1(2), 82–86. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5013729> . (дата звернення: 30.01.2023)

2. Lande A. Commentary on the Convention on Psychotropic Substances, done at Vienna on 21 February 1971. New York: United Nations; 1976. 394 p. URL: https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/Mandate_Functions/conventions.html (дата звернення: 30.01.2023)

3. On the information exchange, risk-assessment and control of new psychoactive substances: council decision 2005/387/JHA of 10 May 2005; Council of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32005D0387> . (дата звернення: 30.01.2023)

4. Philip G. Boysen, Jenilkumar H. Patel, Angelle N. King. Brief History of Opioids in Perioperative and Periprocedural Medicine to Inform the Future. Ochsner Journal, XX:1–7, 2022. URL: <https://www.ochsnerjournal.org/content/early/2022/11/22/toj.22.0065> . (дата звернення: 30.01.2023)

5. Schmitz, R. (1985). Friedrich Wilhelm Sertürner and the Discovery of Morphine. Pharmacy in History, 27(2), 61–74. URL: <http://www.jstor.org/stable/41109546> . (дата звернення: 30.01.2023)

6. Treatment of controlled substance analogues (21 U.S. Code § 813). URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/21/813> . (дата звернення: 30.01.2023)

7. Вирок Києво-Святошинського районного суду Київської області від 07 червня 2011 р. у справі № 1-256/11. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/45222648>. (дата звернення: 30.01.2023)

8. Вирок Переяслав-Хмельницький міськрайонного суду Київської області від 20 травня 2011 р. у справі № 1-77/11. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/52440257> . (дата звернення: 30.01.2023)

9. Глосарій термінів з хімії. Укладачі Й. Опейда, О. Швайка. Донецьк: Вебер, 2008, 738с.
URL: upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/79/Opeida_Shvaika_Glossary_of_chemistry_terms.pdf . (с. 445)

10. Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2022 рік. С. 21-23. URL: <https://cmhmda.org.ua/opublikovano-zvit-shhodo-narkotychnoyi-ta-alkogolnoyi-sytuacziyi-v-ukrayini> . (дата звернення: 30.01.2023)

11. Мокляк С.В. Предмет злочину, передбаченого ст. 307 КК України. Вісник Асоціації кримінального права України. 2017. № 2 (9). С. 131-144.

12. Музика А. А., Лащук Є. В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : моногр. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2011. 192 с. С. 110.

13. Радутний О. Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю : моногр. Х. : Ксілон, 2008. 202 с. С. 96.

14. Панов Н. И. Понятие предмета преступления по советскому уголовному праву. Проблемы правоведения .1984. Вып. 45. С. 67–73. С. 68.

15. Питання Комісії з питань правової реформи: указ Президента України від 07.08.2019 № 584/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584/2019#Text> . (дата звернення: 30.01.2023)

16. Про деякі питання віднесення засобів і речовин до аналогів наркотичних засобів і психотропних речовин: наказ МОЗ України від 03.04.2019 № 715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0655-19#Text> . (дата звернення: 30.01.2023)

17. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-п#Text> . (дата звернення: 30.01.2023)

18. Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: наказ МОЗ України від 01.08.2000 № 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00#Text> . (дата звернення: 30.01.2023)

19. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 № 60/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-вр#Text> . (дата звернення: 30.01.2023)

20. Тацій В. Я. Об'єкт злочину // Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Х. : Право, 2015. 680 с. С. 118.

21. Щодо віднесення речовин до аналогів психотропних речовин: лист Комітету з контролю за наркотиками від 04.02.2010 № 27-02.0-09/469. URL: zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_469475-10 . (дата звернення: 30.01.2023)